

ปาฐกถาพิเศษ

“เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน”

โดย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

เนื่องในงานสัมมนาครบรอบ ๑๒ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ

วันอังคาร ที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๕

*****

สวัสดีท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายครับ ผมขอขอบคุณคุณคุณผาณิต รวมทั้งคุณศรีราชาและคุณประวิช ที่กรุณาเชิญให้ผมมาพูดในวันนี้ ผมคิดว่าจะไม่รับเชิญเพราะว่าผมอายุมากแล้ว บางคนพูดว่าผมไม่มีไฟแล้ว ไปประจุใหม่ก็ไม่ได้แล้ว แต่ที่ผมรับเชิญก็เพราะว่าสนิทสนมกับผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งสามท่าน เห็นว่าองค์กรนี้น่าจะเป็นประโยชน์ ผมจึงตัดสินใจรับเชิญคิดว่าลองดูอีกสักครั้งหนึ่งเพื่อพิสูจน์ตัวเองว่ายังไหวไหม จึงยินดีที่ได้มาพูดให้ผู้มีเกียรติทั้งหลายฟังในวันนี้ คุณผาณิตบอกผมว่าอยากให้เปิดประชุมและบรรยายพิเศษ ผมก็ขอคุณผาณิตว่าผมพูดไปพร้อมๆ กันก็แล้วกัน คุณผาณิตก็ยินยอมก็ตกลงกันได้ ก่อนที่ผมจะพูดถึงเรื่องที่ผมตั้งใจจะมาพูด อยากชมเชยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้จัดงานวันนี้ขึ้นมา นอกจากงานครบรอบ ๑๒ ปีขึ้นแล้ว ชื่อของงานมีความสำคัญคุณผาณิตใช้คำว่าหัวข้อหลักเรื่อง “จริยธรรมค้ำจุนชาติ” ฟังแล้วก็มี ความหมายมาก เมื่อพูดถึงจริยธรรม ผมมีความเห็นส่วนตัวว่าเราจะต้องพูดอีกคำหนึ่ง คือคำว่า คุณธรรม ถ้าพูดสองคำนี้ไปพร้อมๆ กันจะมีความสมบูรณ์ของความหมาย มีความสมบูรณ์ของเรื่องราว แต่ผมจะขอพูดเรื่องนี้ในตอนท้าย ๑๒ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน คุณผาณิตใจดีมาก บอกผมว่าจะพูดเรื่องอะไรก็ได้ ผมก็คิดว่าเรื่องที่ผมควรจะพูดและผมได้ไปพูดหลายแห่งพอสมควร ก็คือเรื่องที่ผมพูดเสมอๆ ว่า “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ประโยคนี้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายในห้องนี้อาจจะเคยได้ยินมาบ้างแล้ว ขอขยนิทหนึ่งว่าประโยคที่ว่า “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ผมเป็นคนคิดเอง คิดตั้งแต่อยู่ที่ตี๊กไทยคู่ฟ้า แล้วก็มาพูดให้สาธารณะได้ยิน เมื่อ ๒๓ ปี มาแล้ว ผมเคยไปปาฐกถาเรื่องนี้ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น เดียวนี้ผมก็ยังพูดประโยคนี้อยู่ ชอบพูดประโยคนี้และก็อ้างถึงอยู่เสมอ ผมชอบพูดประโยคนี้มาก แต่ผมคิดว่าคนชอบฟังคงไม่มีมากเท่าไร ประโยคที่ผมพูดถึง ถ้าจะอธิบายกันก็จะอธิบายกันได้สองวิธี วิธีที่หนึ่งก็คือ อธิบายอย่างสั้น และวิธีที่สอง คือ อธิบายอย่างยาว

ผมขอเริ่มด้วยอธิบายอย่างสั้นก่อนว่าการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน หมายความว่ายังไ การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ก็คือการทำความดี เพื่อให้แผ่นดินมีความสุข คนในแผ่นดินมีความสุขช่วยกัน สร้างคนดีในแผ่นดินจนเรามีคนดีมากเหลือเกินจนกระทั่งต้องเบียดเสียดเบียดยัดกัน อีกประการหนึ่งของความหมายสั้น ก็คือว่า การไม่ทำความชั่ว ไม่ทำให้แผ่นดินมีปัญหา ไม่ทำให้คนในแผ่นดินเดือดร้อน ผู้มีเกียรติครับ การทำความดีและการไม่ทำความชั่วนี้ ทั้งสองประการที่ผมกล่าวถึง เฉพาะคนดีเท่านั้นถึงจะทำได้ คนไม่ดีทำไม่ได้เฉพาะคนดีเท่านั้นที่จะทำได้เพราะว่าเป็นเรื่องที่ทำยากมาก แต่คนดีทำได้ การทำความดีนี้ คนไม่ดีทำไม่ได้ อนึ่ง ผมขอเรียนท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายว่าการทำความดีแม้จะทำยากแต่ก็ทำได้ แต่มีสิ่งหนึ่งซึ่งยากกว่าก็คือการรักษาความดีที่ทำให้คงอยู่กับผู้ทำตลอดไปจนกระทั่งตาย อันนี้ค่อนข้างยากที่สุด มีคนหลายคนในประเทศของเราเคยทำความดีให้ปรากฏ จนกระทั่งได้รับการยกย่องสรรเสริญ ได้รับความศรัทธา แต่ในที่สุดก็ไม่สามารถรักษาความดีที่ตนทำไว้ได้ นำเสียดายมาก ถ้าจะอธิบายกันอย่างยาว การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน พอจะพูดเป็นข้อๆ ได้ดังต่อไปนี้ครับ

ข้อที่ ๑ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ข้อนี้ไม่ต้องการคำอธิบาย เพราะทุกคนเข้าใจ

ข้อที่ ๒ ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี ข้อนี้ก็ไม่ต้องการคำอธิบายเพราะว่าทุกคนเข้าใจแล้ว

ข้อที่ ๓ ข้อสามคงจะต้องชี้แจงกันนิดหน่อย ผมชอบพูดกับเพื่อนๆ และผู้ใต้บังคับบัญชา อยู่เสมอๆ และปฏิบัติอยู่เสมอๆ ว่าคนที่เป็นผู้บังคับบัญชาต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นนายคนต้องมีความเมตตา เป็นคนไทยต้องมีความเป็นไทย มีความเป็นธรรม เป็นนายคนต้องมีแต่ให้รับไม่ได้ รับได้อย่างเดียวคือรับความทุกข์ความลำบากเข็นของคนอื่นเอามาพิจารณาแก้ไข เหมือนอย่างที่คุณผาณิต คุณศรีราชา และคุณประวิช กำลังทำอยู่ ผมได้ทดลองใช้แบบนี้มาแล้ว ได้ผลดีมาก

ข้อที่ ๔ เมื่อผมอยู่ที่ตึกไทยคู่ฟ้า ผมเชื่อว่าปัญหาของชาติบ้านเมืองของเราที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่ง ก็คือความยากจน เพราะฉะนั้นเราจะต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ด้วยการช่วยกันหาหนทางขจัดปัญหาความยากจนในบ้านเมืองของเรา ผู้มีเกียรติทั้งหลายในที่นี้ คงจะมีหลายคนที่มาจากภาคอีสาน ผมเคยรับราชการอยู่ภาคอีสาน ๔ ปี ผมไม่เชื่อว่าผมจะพบคนที่ไม่มีเงินเลยสักบาทเดียวในกระเป๋าคือเรื่องจริงครับ เป็นเรื่องจริงซึ่งผมไม่เคยคิดว่าผมจะพบแต่ผมก็ได้พบจริงๆ เพราะฉะนั้นปัญหาความยากจนคือปัญหาสำคัญของชาติบ้านเมืองของเรา

ข้อที่ ๕ เราต้องยึดถือและปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทพระราดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผมอายุมากอย่างที่เรียนให้ท่านทราบแล้วก็มักจะมีคนมาขอคำปรึกษา ขอคำแนะนำ ขอให้ช่วยคิด ถ้าผมคิดได้ ผมให้คำปรึกษาได้ ผมก็จะตอบว่าผมเห็นว่าควรจะทำอย่างนั้น ควรจะทำอย่างนี้ แต่ถ้าผมตอบเขาไม่ได้ ผมจะแนะนำเขาว่าไปอ่านพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเถอะ อาจจะมีคำตอบอยู่ในนั้น

ข้อที่ ๖ ผมคิดว่าพวกเราไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคไหนๆ ก็ตาม ก็ต้องทำงาน ผมว่าเราต้องทำงานให้คุ้มค่า คุ้มเวลา และคุ้มความเป็นคน ที่ผมใช้คำว่าคุ้มความเป็นคน น่าจะเข้าใจได้ง่ายว่าเกิดมาเป็นคนจะต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ผมใช้วิธีทำงานซึ่งผมยึดถือมาโดยตลอดว่า ทำงานต้องยึดถือ ๓ อย่างคือ สะดวก เรียบง่าย และประหยัด ถ้าท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายจะนำไปลองใช้ดูผมคิดว่าน่าจะได้ประโยชน์

ข้อที่ ๗ การตอบแทนบุญคุณแผ่นดินจะต้องดำรงวัฒนธรรมไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมก็นั่งอยู่ที่นี้ ท่านก็เป็นคนดำรงวัฒนธรรมไทย ผมเชื่อมั่นว่าการดำรงรักษาวัฒนธรรมของไทยก็คือการรักษาชาติบ้านเมืองของเรา มีเรื่องวัฒนธรรมของเราที่พวกเราจะรักษาได้ง่ายๆ ไม่ต้องถึงกับไปฝึกการเล่นโน้ตหรือเรื่องยากๆ อื่นๆ อย่างวัฒนธรรมของเรา เรื่องการละเล่นท้องถิ่นของภาคใต้ ภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคเหนือ การพูดภาษาถิ่น ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่คนถิ่นนั้นรักและหวงแหน และเป็นภาษาที่มีเสน่ห์มาก ผมขอพูดตรงๆ ว่าเราไม่ควรจะเห่อฝรั่ง ไม่ควรจะลอกเลียนฝรั่ง ลอกเลียนจนไม่เหลือความเป็นไทยเลยก็น่าเสียดายเสียดายความเป็นไทยของเรา

ข้อที่ ๘ ข้อนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผม ผมเห็นว่าพวกเราที่เป็นผู้ใหญ่ ต้องถือว่าเป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบของเรา ที่จะดูแลชุมชนเยาวชน ที่ผมใช้คำว่าต้องยอมถือว่าเป็นหน้าที่และความ รับผิดชอบ เพราะผมเห็นว่าความสำคัญของเด็กๆ เป็นความสำคัญของชาติบ้านเมืองของเราด้วย ไม่มีบัญญัติไว้ ที่ไหน ลองถามคุณศรียาชา ซึ่งเป็นนักกฎหมายว่าในรัฐธรรมนูญมีไหมก็ไม่มี เมื่อไม่มีบัญญัติไว้เราก็มีสิทธิที่จะ ไม่ถืออย่างนั้น ก็ได้แต่ผมคิดว่าถ้าเรามุ่งที่จะตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เราก็ต้องยอมถือว่าเป็นหน้าที่ของเรา ถ้าท่านทั้งหลายไม่ถือ ก็ไม่มีกฎหมายลงโทษ ไม่มีบัญญัติไว้ที่ไหนว่าจะมีโทษอย่างไร แต่ผมคิดว่ามันเป็นหน้าที่ โดยตรง เป็นหน้าที่ที่เราต้องรับผิดชอบต่อดูแลให้แก่เติบโตเป็นคนดีของชาติบ้านเมืองให้ได้

ข้อที่ ๙ ซึ่งผมเรียนว่าผมขอพูดทีหลังก็คือเรื่องจริยธรรมและคุณธรรม ผมขอเรียนว่า คนดีเท่านั้นที่จะมีคุณธรรมและมีจริยธรรม ผู้มีเกียรติทั้งหลายคงจะเคยเปิดพจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถาน เปิดแล้วจะพบว่า คำนิยามของคำว่าคุณธรรมและจริยธรรม ในพจนานุกรมที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบันที่ไม่ค่อยมีความ ชัดเจน เมื่อคุณผานิตกรณาให้ผมมาพูดเรื่องนี้ ผมก็ไปศึกษาหาความรู้ ผู้มีเกียรติทั้งหลายคงรู้จัก สุภาพสตรีท่านหนึ่ง ชื่อศาสตราจารย์กาญจนา นาคสกุล ศาสตราจารย์กาญจนา นาคสกุล เป็นราชบัณฑิตมีความ เชี่ยวชาญภาษาไทยมากที่สุดคนหนึ่งของประเทศของเรา ผมขอคำชี้แจงจากอาจารย์กาญจนา อาจารย์กาญจนา กรุณาส่งเรื่องราวต่างๆ มาให้ผม ผมพอจะสรุปเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมตามที่ อาจารย์กาญจนาเป็นคนชี้แจงให้ผมฟังได้ดังนี้ครับ ผมขอเรียนย้ำอีกทีว่า คนดีเท่านั้นถึงจะมีคุณธรรม และจริยธรรม และเราจะต้องพูดสองคำนี้พร้อมๆ กันถึงจะได้ความสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้นมากที่สุด อาจารย์กาญจนา เขียนถึงสองเรื่องนั้นดังต่อไปนี้ครับ

คุณธรรม หมายถึง ความดี ความดีที่มีอยู่ในใจของคน ของคนหรือของตนก็ได้ ทำให้ผู้มี คุณธรรมประพฤติปฏิบัติดี คุณธรรมเป็นธรรมะที่ควบคุมจิตใจของคน ให้คิด ให้พูด ให้ทำ แต่สิ่งที่เป็นคุณ คือ เป็นผลดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผลดีต่อผู้อื่น อาจารย์กาญจนาชี้แจงต่อไปว่าคุณธรรมเป็นความรู้สึกนึกคิด ที่อาจเกิดขึ้นเองหรือได้จากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ครูอาจารย์ศาสนาและสังคม ความรู้สึกนึกคิดนั้น เมื่อยึดมั่นก็จะเป็นคุณธรรมฝังอยู่ในจิตใจ อาจารย์กาญจนาก็กรุณาชี้แจงเพิ่มเติม ซึ่งผมคิดว่าจะเป็นประโยชน์ ถ้าผมอ่านให้ฟังจะเสียเวลาเพียงนิดเดียว ท่านบอกว่าคนมีคุณธรรมจะต้องทำและไม่ทำดังต่อไปนี้ – จะต้อง ชื่อสัตย์สุจริต – จะต้องคิดดี พูดดี คิดตรง ทำตรง ไม่พลิกพลิ้ว ในการพูดและทำ – จะต้องมีเมตตาช่วยเหลือ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ต่อไปนี้ คือ สิ่งที่มีคุณธรรมจะต้องไม่ทำ – จะไม่เบียดเบียนผู้อื่น – จะไม่คดโกงแม้ว่าจะไม่มี ผู้รู้เห็น – จะไม่เอารัดเอาเปรียบ – จะไม่รังแกข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า หรือว่าผู้หญิง (ใครเป็นผู้หญิงนี่โชคดี) – จะไม่ ฉ้อราษฎร์บังหลวงและ - จะไม่ประพฤติทุจริต คุณธรรมตรงกับภาษาอังกฤษว่า Virtue อาจารย์กาญจนา อธิบายถึงคำว่าจริยธรรม จริยธรรม หมายถึงความประพฤติทางกายและวาจา ที่แสดงออกถึงธรรมะที่มีอยู่ในใจ อาจารย์กาญจนาชี้แจงว่า เมื่อสักครู่ผมพูดหลายครั้งแล้วขอพูดอีกทีว่า คนดีต้องมีทั้งคุณธรรมจริยธรรม จริยธรรมมักหมายถึงการปฏิบัติในทางดี บางครั้งจะใช้ควบคู่ไปกับคำว่า “ศีลธรรม” ซึ่งเป็นหลักให้คน ประพฤติดี ควบคุมกายและวาจาไม่ให้เบียดเบียนกัน ไม่ลักทรัพย์ ไม่หลอกลวงกัน เป็นต้น นั่นคือคำอธิบาย ของอาจารย์กาญจนา ผมคิดว่าท่านชี้แจงได้ชัดเจนเพราะฉะนั้นเมื่อเราพูดถึงเรื่องคุณธรรมจริยธรรมก็ พอจะเข้าใจได้ว่า จริยธรรมบังคับได้แต่กาย วาจา บังคับใจไม่ได้ ส่วนคุณธรรมบังคับใจ ความดีที่มีอยู่ในใจ ผมขอเรียนอีกครั้งว่า คุณธรรม คือ เรื่องของใจ จริยธรรม คือ เรื่องของกายและวาจาแต่ใช้บังคับไม่ได้ และก็ ไม่ได้บังคับด้วย

ผมขอกลับมาที่เรื่องของคุณผาณิตที่กรุณาส่งประมวลจริยธรรมของผู้ที่จำเป็นจะต้องกำหนดประมวลจริยธรรม เช่น สว. สส. ของใครต่อใครให้ผมไปอ่าน ผมก็ไม่ได้อ่านละเอียดเพราะมันเยอะมาก แต่ก็พลิกๆ ดูก็เห็นว่าเป็นเรื่องดีมากและก็เป็นประโยชน์มาก ท่านทั้งหลายคงเข้าใจ อย่างที่ผมพูดว่า เฉพาะจริยธรรมอย่างเดียวก็ยากลำบากแล้ว ถ้ารวมคุณธรรมเข้าไปด้วยก็ยิ่งเพิ่มขึ้นที่จะประพฤติปฏิบัติตาม ผมสังเกตเห็นว่า ในประมวลจริยธรรมที่ส่วนราชการต่างๆ กำหนดขึ้นมา ถ้าไม่ปฏิบัติก็ไม่มียกโทษ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าจะตัดสินได้อย่างไร ผมขอตอบคำถามของผมเองว่า ก็ต้องใช้มโนธรรม และกติกากลางใจของเราเอง เป็นมาตรการในการตัดสิน มโนธรรมคืออะไร ท่านทั้งหลายก็คงทราบดี มโนธรรมก็คือ การรู้สึกผิดชอบชั่วดี แยกความชั่วออกจากความดีได้ นั่นคือ มโนธรรม ที่จริงผมควรจะจบแค่นี้แหละครับ แต่ว่าอยากขออนุญาตคุณผาณิตนิดหนึ่งว่า ผมจะขอพูดต่ออีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องนอกเรื่อง ผู้เกียรติทั้งหลายครับ ผมเชื่อมั่นว่า ชาติบ้านเมืองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีใครมีสิทธิยึดถือเป็นของตนเองได้ ผมเชื่อว่าพระสยามเทวาธิราชมีจริง พระสยามเทวาธิราชจะปกป้องคนดีและสาปแช่งคนไม่ดี สาปแช่งคนทรยศต่อชาติบ้านเมืองให้พินาศไป นั่นคือความเชื่อของผม ผู้มีเกียรติทั้งหลายจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ขึ้นอยู่กับคุณธรรมและจริยธรรมของท่านครับ ผมขอหยุดการบรรยายแต่เพียงเท่านี้ ขออนุญาตเปิดการสัมมนา ขอให้การสัมมนาได้ผลดีเป็นประโยชน์ต่อสังคมและต่อชาติบ้านเมืองของเรา ขอยกย่องสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและขออวยพรให้การสัมมนาได้ผลดีตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ขอขอบคุณมาก

*****